

**Veselības un darbspēju ekspertīzes
ārstu valsts komisijas
darbības stratēģija
2015. – 2016. gadam**

Rīga, 2015

SATURS

Lietotie saīsinājumi.....	3
Ievads.....	4
Mandāts, misija, vīzija.....	4
Prioritātes.....	4
Darbības virziens: Invaliditātes ekspertīze.....	5
Valsts komisijas darbības spēju izvērtējums.....	15
Secinājumi un nepieciešamie pasākumi administratīvās spējas stiprināšanai.....	20

Lietotie saīsinājumi

ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ESF	Eiropas Sociālais fonds
ES	Eiropas Savienība
IIS	Invaliditātes informatīvā sistēma
IKT	Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas
IS	Informatīvā sistēma
IT	Informācijas tehnoloģijas
MK	Ministru kabinets
LĀB	Latvijas Ārstu biedrība
LM	Labklājības ministrija
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
PSRS	Padomju Sociālistisko Republiku Savienība
RAN	Rīgas apvienotā nodaļa
Regula (EK) Nr.883/2004	Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 29.aprīļa Regula (EK) Nr.883/2004 par sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšanu
RSU	Rīgas Stradiņa universitāte
SIVA	Sociālās integrācijas valsts aģentūra
Stratēģija	Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas darbības stratēģija 2015.-2016. gadam
Valsts komisija,	Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija
VDEAVK	
VSAA	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra

IEVADS

Saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas 2006.gada 13.decembra Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām (turpmāk-Konvencija), kas Latvijas Republikā stājas spēkā 2010.gada 31.martā, noteikto un

- vadoties, ka ar invaliditāti saistītie jautājumi ir jāiekļauj attiecīgajās ilgtspējīgas attīstības stratēģijās,
- atzīstot arī personu ar invaliditāti daudzveidību un to cilvēktiesības,
- piedaloties Konvencijas Pamatnostādņu 2014.-2020.gadam¹ ieviešanā, lai sasniegtu tajās izvirzītos mērķus, rīcības virzienus, pamatprincipus un sasniedzamos rezultātus, Valsts komisija nosaka šādu darbības stratēģiju.

Mandāts:

Valsts komisija ir labklājības ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kuras funkcija ir veikt prognozējamās invaliditātes un invaliditātes ekspertīzi Invaliditātes likumā noteiktajām personām².

Misija:

Valsts komisija sniedz veselības un funkcionālo spēju izvērtēšanas pakalpojumu, lai klientiem, kuri atbilst invaliditātes un prognozējamās invaliditātes kritērijiem, noteiktu statusu, kas dod tiesības uz sociālās aizsardzības atbalsta pasākumiem un citiem valsts noteiktajiem atvieglojumiem.

Vīzija:

Kompakta, efektīva un uz attīstību vērsta valsts pārvaldes iestāde, kurā strādā augsti kvalificēts personāls un kura ir atvērta, un uz klienta vajadzību nodrošināšanu orientēta.

Prioritātes:

1. Optimizēt personāla noslodzi, uzlabot personāla kvalifikāciju, palielināt atlīdzību un uzlabot darba apstākļus.
2. Ieviest pilnveidoto invaliditātes noteikšanas sistēmu, kas balstīta uz personas veselības, funkcionālo spēju un vispārējo darbību novērtēšanu.

Darbības virziens:

Valsts komisija strādā vienā darbības virzienā *“Prognozējamās invaliditātes un invaliditātes ekspertīze”* (turpmāk - Invaliditātes ekspertīze).

¹ Apstiprinātas ar Ministru Kabineta 2013.gada 22.novembra rīkojumu Nr.564

² Ministru kabineta 2011.gada 26.aprīļa noteikumi Nr.315 “Veselības un darbību ekspertīzes ārstu valsts komisijas nolikums”

1. Darbības virziena nosaukums: Invaliditātes ekspertīze

2. Esošās situācijas apraksts: Prognozējamās invaliditātes un invaliditātes noteikšana ir specifisks, taču ļoti svarīgs sociālās aizsardzības sistēmas elements. Valsts komisijas tiešie klienti ir personas ar dažādu slimību radītiem pārejošiem, ilgstošiem vai nepārejošiem funkcionēšanas ierobežojumiem, kas ietekmē personas intelektuālās vai fiziskās attīstības iespējas, darbības, pašaprūpi un iekļaušanos sabiedrībā. Valsts komisijas tiešo klientu loks ietver ne vien Latvijas iedzīvotājus, bet arī ES dalībvalstu un to valstu iedzīvotājus, ar kurām Latvija noslēgusi starpvalstu līgumus sociālās drošības jomā.

Prognozējamās invaliditātes ekspertīzi Valsts komisija uzsāka ar 01.01.2011.

Valsts komisija 2014.gadā veica prognozējamās invaliditātes un invaliditātes ekspertīzi, darbības zaudējuma pakāpes izvērtēšanu 60 625 personām (2013.gadā- 58 252).

Pirmreizēji par invalīdiem pēdējo 5 gadu laikā atzītas no 15,5 tūkst. līdz 17,6 tūkst. personu, tai skaitā apmēram 4%-6% bērnu līdz 18 gadu vecumam.

No 2010.-2014.gadam ekspertētām personām sniegto *pakalpojumu*³ skaits ir sistemātiski pieaudzis no 68,6 tūkst. līdz 96,9 tūkst. jeb par 41,3% sakarā ar Valsts komisijai deleģētiem arvien jauniem uzdevumiem. Valsts komisija, nosakot personai invaliditāti, lemj jautājumu arī par medicīniskām indikācijām pakalpojumu un pabalstu saņemšanai: pārejošas darbnespējas turpināšanai pēc 26 nedēļām, speciāli pielāgotā vieglā automobiļa iegādei un pabalsta transporta izdevumu kompensēšanai saņemšanai, īpašas kopšanas nepieciešamībai personām ar I invaliditātes grupu un bērniem ar invaliditāti, asistenta pakalpojuma pašvaldībā nepieciešamību, atvieglojumiem naturalizācijas procedūras veikšanai, turklāt daļā gadījumu personai vienlaicīgi sniegti vairāki iepriekš minētie pakalpojumi; sniedz atzinumu: par nelaimes gadījumā gūtā veselības traucējuma smaguma pakāpi un par personas līdz 18 gadu vecumam veselības stāvokļa atbilstību invaliditātes noteikšanas kritērijiem, kādi normatīvajos aktos bija paredzēti invaliditātes noteikšanai personas aprūpes laikā. Saskaņā ar Regulu (EK) Nr.883/2004 Valsts komisija no 2004.gada izvērtē ES valstu kompetento institūciju sagatavotās veidlapas, kā arī sagatavo E-veidlapas par personām Latvijā noteikto invaliditāti (2013.gadā- 845 veidlapas, 2014.gadā- 837). Sagatavoti dokumenti saistībā ar divpusējo starpvalstu (Latvijas Republika- Baltkrievijas Republika un Latvijas Republika- Krievijas Federācija) līgumu sociālās drošības jomā izpildi (2013.gadā - 216 dokumenti, 2014.gadā- 261 dokuments), turklāt, ja pēdējo gadu laikā izvērtēto un sagatavoto E-veidlapu skaits visumā ir stabilizējies, tad, ņemot vērā personu migrāciju bijušā PSRS teritorijā, paredzams, ka saistībā ar starpvalstu līgumu izpildi sagatavojamo dokumentu skaits varētu tikai palielināties.

³ Pakalpojumu skaitā nav iekļauts pakalpojums „Invaliditātes apliecības izsniegšana” un “Ieteikumi profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu saņemšanai”

Atzinumu sniegšanai klientiem Valsts komisijai nepieciešami ievērojami cilvēkresursi, tādēļ Valsts komisija 2013.gada 1.ceturksnī un atkārtoti 2014.gada novembrī ir lūgusi LM pārskatīt Valsts komisijai uzdotos uzdevumus par šādu atzinumu sniegšanu un dokumentu sagatavošanu:

- atzinuma par asistenta pakalpojuma pašvaldībā ārpus mājoņla aktivitāšu nodrošināšanai un atzinuma par īpašās kopšanas nepieciešamību bērniem ar invaliditāti un personām ar I invaliditātes grupu sniegšanas nodošanu pašvaldības sociālajam dienestam;
- atzinuma par atvieglojumiem naturalizācijas procedūras uzsākšanai Latvijas pilsonības iegūšanai sniegšanu, kā arī E213LV veidlapas „EEZ detalizēts medicīniskais ziņojums” par personai Latvijā noteikto invaliditāti, E116LV veidlapas „EEZ medicīniskais ziņojums par darba nespēju (slimība, maternitāte, negadījums darbā, arodslimība)” un E407LV veidlapas „Medicīniskais sertifikāts speciālā ģimenes pabalsta vai paaugstinātu ģimenes pabalstu piešķiršanai bērniem invalīdiem” sagatavošanas nodošanu izpildei ģimenes/ārstējošam ārstam;
- ieteikuma sniegšanu personai ar invaliditāti profesionālai rehabilitācijai nodošanu SIVA un NVA.

Šo pakalpojumu īpatsvars 2014.gadā ir ~ 35% no kopējā sniegto pakalpojumu skaita, un tie pēc savas būtības būtu jāsniedz ārstniecības personām, sociālajiem darbiniekiem vai profesionālās piemērotības speciālistu komandai.

Invaliditātes likuma 6.panta trešās daļas 1.punkts nosaka, ka no 2015.gada 1.janvāra personām no 18 gadu vecuma līdz valsts vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamajam vecumam tiek izvērtēts funkcionēšanas ierobežojums un tā pakāpe, noteikts darbspēju zaudējums procentos un invaliditātes grupa.

Saskaņā ar Invaliditātes un tās izraisīto seku mazināšanas politikas pamatnostādņem 2005.–2015. gadam, Valsts komisija no 2010.gada īstenoja ESF projektu “*Darbspēju vērtēšanas sistēmas pilnveidošana*” (turpmāk – projekts). Projekta mērķis bija izveidot un ieviest uz darbspēju, funkcionālo traucējumu un individuālo vajadzību novērtēšanu balstītu invaliditātes noteikšanas sistēmu. Projekts slēgts 31.12.2014. Saskaņā ar projekta īstenošanas laikā gūtajām atziņām, invaliditātes noteikšanas sistēmas pilnveidošana tika plānota divos posmos: pirmajā posmā no 01.01.2010. līdz 30.09.2013. izstrādāta personas veselības, funkcionālo spēju un vispārējo darbspēju novērtēšanas sistēma. Ar 01.01.2015. invaliditātes ekspertīze tiek veikta atbilstoši pirmā posma priekšlikumiem. Otrajā posmā no 01.01.2014. līdz 31.12.2014. izstrādāta profesionālo darbspēju vērtēšanas sistēma, kuras ieviešana prasīs būtiskas izmaiņas esošajā invaliditātes sistēmā, aplūkojot darbspējas ne tikai kā vērtēšanas, bet arī kā kompensācijas objektu, tāpēc lielā mērā tās ieviešana būs atkarīga no valsts politikas invaliditātes jautājumos periodā pēc 2015.gada.

No 01.01.2015. invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanā Valsts komisija pielieto pilnveidoto metodiku, kuras *galvenie jauninājumi* ir: *klienta pašnovērtējuma anketa*, lai klienti paši varētu novērtēt un aprakstīt savas funkcionālās spējas, kā arī *veselības traucējumu un funkcionālo spēju novērtēšanas kritēriji*, kuru izstrādē izmantoti Starptautiskās funkcionēšanas, nespējas un veselības klasifikācijā noteiktie principi. Turklāt ir mainījusies arī Nosūtījuma uz VDEĀVK struktūra, kas papildināta ar personas ķermeņa funkciju traucējumu un aktivitāšu ierobežojuma aprakstu, kas jāveic ģimenes vai ārstējošajam ārstam, šim nolūkam izmantojot

palīgmateriālu - Veselības traucējumu novērtēšanas kritērijus, kuri izstrādāti projekta pirmajā posmā. Ņemot vērā jauninājumus, paredzams, ka invaliditātes ekspertīzi biežāk varēs veikt bez personas klātbūtnes, taču palielināsies vienas ekspertīzes veikšanai nepieciešamais laiks, kas no vienas puses ir svarīgi pamatotāka lēmuma pieņemšanai, bet no otras - radīs nepieciešamību piesaistīt darbā vairāk ārstus ekspertus, lai nodrošinātu ekspertīžu vajadzības.

Istenoto strukturālo reformu rezultātā pēdējo trīs gadu laikā Valsts komisijas amatu sarakstā uz 01.01.2015. ir 118,3 amatu vienības, tai skaitā, 99,7 amata vienības - "medicīnas personāls": 42,35 ārsti eksperti (t.sk., 12,65 vakances), 9,8 - vadošie ārsti eksperti (t.sk., 2,2 vakances), 11 nodaļu vadītāji, 1,75 psihologi, 33,8 pārvaldes referenti, 1 pārvaldes vecākais referents, kas tieši saistīts ar prognozējamās invaliditātes un invaliditātes ekspertīzes procedūru.

Lai personām veiktu kvalitatīvu ekspertīzi, ir nepieciešami kvalificēti speciālisti un optimāls darba apjoms, ko speciālists var veikt dienā vai mēnesī. Kvalitatīvas ekspertīzes veikšanai ārstam ekspertam jāpatērē noteikts laiks, kas nozīmē attiecīgu apkalpoto klientu skaitu, kuram vidēji dienā būtu jābūt 11 (40 minūtes vienai ekspertīzei). Amatpersonai, balstoties uz ārsta eksperta sastādīto ekspertīzes aktu, jāpieņem lēmumi par dažādiem pakalpojumiem, kuriem vidēji dienā būtu jābūt 16 (25 minūtes viena lēmuma sagatavošanai). Ņemot vērā arvien jaunu uzdevumu deleģēšanu Valsts komisijai no 2008.gada (atzinums par īpašas kopšanas nepieciešamību, darbnespējas lapas pagarināšanu pārejošas darbnespējas periodā, kas turpinās ilgāk par 26 nedēļām, par iespējamo invaliditāti bērniem līdz 18 gadu vecumam saistībā ar likuma Par valsts pensijām 11.panta ceturto daļu, par asistenta pakalpojuma pašvaldībā nepieciešamību), ir būtiski pieaudzis apkalpoto klientu un tiem sniegto pakalpojumu skaits (no 64 634 pakalpojumiem 2008.gadā līdz 96 898 pakalpojumiem 2014.gadā jeb par 50%). Vienlaicīgi Valsts komisijā samazinājies ārstu ekspertu skaits (sakarā ar darbinieka paša vēlēšanos, sasniedzot noteiktu vecumu vai citu iemeslu dēļ – amatu savienošanas ierobežojumi, neapmierina atalgojums). Visa minētā rezultātā ir pieaugusi ārstu ekspertu un amatpersonu noslodze un veidojas rindas. Lai nepieļautu administratīvā akta izdošanas termiņa pagarināšanu ilgāk par vienu mēnesi, ārstiem ekspertiem un amatpersonām jāstrādā ar pastiprinātu intensitāti, kas rada lielu spriedzi un pakalpojuma kvalitātes pasliktināšanās risku (sniegto pakalpojumu skaits vidēji dienā ir pieaudzis par 40%).

Ārstu ekspertu deficīta apstākļos būtiska problēma ir arī esošo ārstu ekspertu un amatpersonu novecošanās (minēto speciālistu īpatsvars vecumā no 62-70 gadiem ir 17,1%, virs 70 gadiem - 14,6%) un jaunu speciālistu piesaistes grūtības sakarā ar specifiskām izglītības un kompetences prasībām (ārsta eksperta amata pildīšanai nepieciešama augstākā medicīniskā izglītība, vismaz 5 gadu praktizējoša ārsta darba pieredze, ar sertifikātu pamatspecialitātē un/vai papildspecialitātē Eksperts, prasme apkopot un analizēt informāciju, loģiski argumentēt savu viedokli un izdarīt pamatotus secinājumus, zināšanas juridiskajos, saskarsmes, psiholoģijas u.c. jautājumos), atbilstošu sertificētu speciālistu trūkums darba tirgū, Invaliditātes likuma nosacījums, ka ārsta eksperta amatu var ieņemt tikai sertificēti ārsti eksperti, nekonkurētspējīgs atalgojums.

Invaliditātes ekspertīzes procesā būtiska loma ir personas medicīniskā stāvokļa un funkcionēšanas novērtēšanai, ko veic ārsti eksperti. Eksperts ir ārsta papildspecialitāte un tā kompetencē ir medicīniskās ekspertīzes veikšana. Saskaņā ar MK 24.03.2009. noteikumiem Nr.268 „Noteikumi par ārstniecības personu un studējošo, kuri apgūst pirmā un otrā līmeņa profesionālās augstākās

medicīniskās izglītības programmas, kompetenci ārstniecībā un šo personu teorētisko un praktisko zināšanu apjomu” ārstniecības personas papildspecialitāte „Eksperts” ir apgūstama rezidentūrā, kuras ilgums ir 2 gadi. Rezidentūra RSU Tālākizglītības fakultātē papildspecialitātē „Eksperts” ir iekļauta no 2012./2013. mācību gada. Līdz minētajam gadam ārsti eksperti tika apmācīti uz vietas iestādē, paralēli veicot ekspertīzes un pēc 2 gadiem, nokārtojot eksāmenu Ārstu ekspertu asociācijas Sertifikācijas komisijā, varēja saņemt LĀB izsniegtu eksperta sertifikātu. No 2012.gada līdz 2014.gadam eksperta specialitāti rezidentūrā apguva tikai 1 Valsts komisijas ārsts (no valsts budžeta apmaksāta 1 rezidentūras vieta), 2014.gadā rezidentūra no valsts budžeta ir apmaksāta 6 ārstiem rezidentiem, šobrīd tajā specialitāti apgūst 2 valsts komisijas ārsti eksperti.

2014.gadā Valsts komisijā ārsta eksperta amatā strādāja 10 ārsti, kuriem ir LĀB izsniegts sertifikāts kādā no pamatspecialitātēm vai papildspecialitātēm, bet nav eksperta sertifikāts. Lai nodrošinātu darba nepārtrauktību, minēto ārstu ekspertu statuss ir pielīdzināts ārsta stažiera statusam, un viņi strādā sertificētu ārstu ekspertu uzraudzībā, kaut gan, ņemot vērā ārsta zināšanas, kā arī apmācību un pieredzi, kura gūta darbavietā, var veikt ekspertīzes patstāvīgi. Ņemot vērā, ka bez rezidentūras šie speciālisti nav tiesīgi saņemt ārsta eksperta sertifikātu, un, lai operatīvi risinātu ārstu piesaisti uz ārstu ekspertu amata vietām, ir nepieciešams veikt grozījumus Invaliditātes likuma 8.panta pirmajā daļā, kurā noteikts, ka invaliditātes ekspertīzi veic ārsti eksperti, kuri ieguvuši ārsta eksperta sertifikātu, atsakoties no priekšnosacījuma ārstiem ekspertiem, lai veiktu invaliditātes ekspertīzi, iegūt sertifikātu papildspecialitātē “Eksperts”. Tādējādi Valsts komisijai būtu iespējams operatīvi piesaistīt jebkuru specialitāšu ārstus uz vakantajām ārstu ekspertu amata vietām un apmācīt, nodrošinot ekspertīžu procesa vienmērīgumu, nepārtrauktību un atvieglot pieejamību pakalpojumiem. Attīstāma ekspertīzes pakalpojuma iepirkšana ārpkalpojumā, kas, papildus veiktajiem pasākumiem, uzlabotu klientiem pakalpojuma pieejamību un ļautu risināt ārstu ekspertu trūkumu un esošo ārstu ekspertu pārslodzi. Šobrīd ekspertīzes pakalpojumu ārpkalpojumā iespējams iepirkt tikai no četriem ārstiem ekspertiem.

Valsts komisijā regulāri notikuši darbinieku kvalifikācijas celšanas pasākumi (semināru, konferenču, tai skaitā, starptautisku, veidā), tomēr to organizēšanu pēdējos 2 gadus apgrūtinā ierobežotie finanšu resursi un telpu trūkums, jo 2012.gadā, veidojot Valsts komisijas centralizēto arhīvu, Valsts komisijas zālē tika izvietotas no reģionālajām nodaļām pārņemtās arhīva lietas. Līdz ar to Valsts komisijas organizētos seminārus par aktuāliem invaliditātes ekspertīzes un vispārīgiem jautājumiem (komunikācijas, saskarsmes, psiholoģijas, juridiskiem jautājumiem, kuri attiecas uz valsts pārvaldi, cilvēktiesībām, civildienestu, korupcijas riskiem, administratīvo procesu iestādē) iespējams apmeklēt tikai nodaļu vadītājiem un vadošiem ārstiem ekspertiem. Ārsti eksperti izmanto iespēju regulāri paaugstināt kvalifikāciju specialitātē, par saviem līdzekļiem apmeklējot LĀB un tās dažādo profesionālo asociāciju rīkotos kursus, seminārus, konferences un kongresus (2014.gadā par šo pasākumu apmeklēšanu saņemti 457 sertifikāti un 51 apliecība). Tā kā mācību maksa Valsts administrācijas skolā ir augsta, tās 2014.gadā apmeklēja tikai 1 darbinieks.

Komunikācija ar sabiedrību ir neatņemama sastāvdaļa pakalpojumu pieejamības un kvalitātes uzlabošanā.

Valsts komisijā informācija un saziņa aptver: iestādes iekšējās informācijas aprites sistēmu efektīvas informācijas un saziņas nodrošināšanai visu līmeņu vadītājiem un darbiniekiem un iestādes ārējo komunikācijas sistēmu, kas ir divējāda: informācijas sniegšana

sabiedrībai par iestādes darbību un tās rezultātiem un informācijas iegūšana no ārējiem informācijas avotiem (piemēram, veiktajās aptaujās izteiktie klientu viedokļi par Valsts komisijas sniegto pakalpojumu kvalitāti un nepieciešamajiem uzlabojumiem).

Joprojām aktuāla klientiem ir informācijas saņemšana pa tālruni. Šobrīd klients zvana uz Valsts komisiju un tad tiek novirzīts uz attiecīgo nodaļu. Publiskajā telpā vēsturiski ir pieejams tikai viens tālruņa numurs, kas paredzēts saziņai ar iestādi, tādēļ lielās noslodzes dēļ klientiem nepieciešamās informācijas iegūšana ir apgrūtināta. Lai mazinātu administratīvo slogu klientam, plānots izveidot Zvanu centru sasaistē ar IIS.

Klientam, ierodoties RAN (tā gadā sniedz pakalpojumus apmēram 47% klientu no kopējā Valsts komisijas klientu skaita), samērā maz iespējas ir ātri saņemt nepieciešamo informāciju par iestādi, jo nodaļā nav izveidots Informācijas punkts. Lai saņemtu norādes par tālāko virzību vai rīcību, klientam jāgaida, līdz atbrīvosies kāds no darbiniekiem. Situācijas risinājums- Elektroniskā klientu informācijas punkta izveide.

Lai uzlabotu Valsts komisijas lēmumu saturisko kvalitāti, pilnveidotu to kontroli, nodrošinātu IIS drošības pārvaldību, kā arī optimizētu Regulas (EK) Nr.883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu izpildi vai divpusējo starpvalstu līgumu par sadarbību sociālās drošības jomā izpildi un, pamatojoties uz saņemtajiem medicīniskajiem ziņojumiem, noteiktu invaliditāti, Valsts komisijai nepieciešams piesaistīt atbilstošus speciālistus, taču ierobežoto finanšu resursu dēļ 2014.gadam, Valsts komisijai nav bijusi iespēja nomāt tam nepieciešamās papildus telpas 8 jaunu darbavietu ierīkošanai.

Lai mazinātu administratīvo slogu klientam un nodrošinātu valsts pārvaldes efektīvu darbību, pamatojoties uz Ministru prezidenta rezolūciju Nr.111-1/127, pildot Administratīvā procesa likuma 70.pantu un Paziņošanas likuma 8.pantu, iestādei būtu jānodrošina ar ekspertīzi saistīto dokumentu nosūtīšana klientam vēstuļu korespondences veidā, izmantojot pasta pakalpojumus, taču, ierobežoto finanšu resursu dēļ, šo pakalpojumu normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā klientiem Valsts komisijai iespējams nodrošināt tikai daļēji (galvenokārt, redzes invalīdiem, bērniem invalīdiem un pirmās grupas invalīdiem). Turklāt, jautājums par dokumentu nosūtīšanu, izmantojot pasta pakalpojumus, īpaši vēl aktualizēsies 2015.gadā, kad klienti, izmantojot portālā www.latvija.lv ieviesto jauno pakalpojumu "Invaliditātes apliecības atkārtota izsniegšana", varēs pieprasīt un pa pastu saņemt invaliditātes apliecību, neatstājot savu dzīves vietu.

3. Mērķis:

3.1. Uzlabot invaliditātes ekspertīzes pieejamību un kvalitāti

4. Darbības rezultāti

4.1. Rezultāta formulējums

4.2. Rezultatīvais rādītājs

4.3. Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības

		2012	2013	2014	2015	2016
Pieaug klientu apmierinātība ar invaliditātes ekspertīzes procesu	Aptaujāto respondentu īpatsvars (%), kuri izsaka apmierinātību ar ekspertīzes procesu	Mērījums nav veikts	Mērījums nav veikts	Mērījums nav veikts	Bāzes mērījums	Bāzes mērījuma pieaugums
	Apstrīdēšanas kārtībā saņemto iesniegumu par nodaļās pieņemto lēmumu īpatsvars (%) no kopējā lēmumu skaita	1,3% 55 538	1,6% 58 410	1,8% 60 955	Iepriekšējais līmenis	Iepriekšējais līmenis
	Rakstisko un telefonisko sūdzību skaits par iestādes faktisko rīcību	Mērījums nav veikts	Mērījums nav veikts	Mērījums nav veikts	Mērījums par gada pēdējo ceturksni	Bāzes mērījums
	Iesniegumu, kas izskatīti ilgāk par 1 mēnesi, īpatsvars (%) no kopējā iesniegumu skaita	Mērījums nav veikts	Mērījums nav veikts	2,6% 62 473	Iepriekšējais līmenis	Samazinās
Pieaug personāla motivācija un profesionālā kvalifikācija ekspertīzes veikšanai	Nokomplektēto ārsta eksperta amata vienību skaits	35,35	34,55	29,7	Palielinās	Palielinās
	vakanto ārsta eksperta vienību skaits un īpatsvars (%)	6,5/15,5%	7,3/17,4%	12,65/29,9%	Samazinās	Samazinās
	VDEĀVK nodarbināto ārstu skaits, kuri apgūst ārsta eksperta specialitāti rezidentūrā	0	0	2	3	Iepriekšējais līmenis
	Darbinieku mainība (%)	28%	13%	22%	Samazinās	Samazinās
	Apstrīdēšanas kārtībā klientiem atcelto lēmumu īpatsvars (%) no kopējā nodaļās pieņemto lēmumu skaita	0,1% 55 538	0,3% 58 410	0,35% 60 955	Iepriekšējais līmenis	Iepriekšējais līmenis
	Darbiniekiem organizētas iekšējās mācības par labas pārvaldības principu īstenošanu komunikācijā ar klientu	1	1	2	1	1

	Klientu, kuriem ekspertīze veikta ārpalpojuma, īpatsvars (%) no kopējā ekspertēto skaita	0	1,3%	1,3%	Palielinās	Palielinās
			<hr/> 58 252	<hr/> 60 625		
Pieaug Valsts komisijas sniegto e-pakalpojumu izmantošana	E - pakalpojumu izmantošanas gadījumu skaits (tūkst.)	1,3 tūkst.	92,4 tūkst.	205 tūkst.	215 tūkst.	250 tūkst.
Uzlabojas informācijas tehnoloģiju atbalsts VDEĀVK darbībai	Valsts un pašvaldības iestāžu skaits, ar kurām ir izveidotas starpsistēmu saskarnes, un datu apmaiņa par invaliditāti notiek elektroniski	6	7	> 10	> 50	> 50

4.a) Igaunijā invaliditātes un darbspēju ekspertīzi veic **Sociālās apdrošināšanas departaments** (Sotsiaalkindlustusametil)*. Sociālās apdrošināšanas departaments (turpmāk – SAD) ir valsts pārvaldes institūcija Sociālo lietu ministrijas atbildības sfērā (Latvijas VSAA analogs). SAD darbības stratēģijas mērķis - nodrošināt personai katrā dzīves etapā aizsargātības sajūtu, sniedzot kvalitatīvus nepieciešamos pakalpojumus un veicot sociālās apdrošināšanas izmaksas. SAD redzējums: „Mēs strādājam klientam, mēs esam tuvi klientam. Kā uzticami partneri mēs piedāvājam kvalitatīvu apkalpošanu, izmantojot šodienīgu tehnisko risinājumu”.

SAD veic invaliditātes un darbspēju ekspertīzi, piesaistot ārstus ekspertus, un nosaka invaliditātes pakāpi personām jebkurā vecumā un darbspēju zaudējumu personām darbspējas vecumā.

- Stabilā darbnespēja var būt pilnīga (100%) vai daļēja (10%-90%). Personām, kurām noteikts darbspēju zaudējums no 40% līdz 100%, ir tiesības saņemt darba nespējas pensiju.

Kopš 2012.gada 1.jūnijā stājās spēkā Likums par sociālajiem pabalstiem cilvēkiem ar invaliditāti un Valsts pensiju apdrošināšanas likums, kas noteica, ka ģimenes ārstu darbu atvieglo elektroniska sistēma, kurā pieejami veselības dati, kas izmantojami ekspertīzei, nosakot invaliditātes un darbnespēju zaudējuma pakāpi. Ja ģimenes ārsts elektroniskajā sistēmā ir precīzi ievadījis datus par personas veselības stāvokli, vairs nav nepieciešamības aizpildīt papildus formu ar veselības aprakstu papīra formātā invaliditātes vai darbspēju ekspertīzei. Ja dati ir nepietiekami, SAD ir tiesības pieprasīt papildus informāciju par personas veselības stāvokli. Ārstiem ekspertiem un amatpersonām, kas veic ekspertīzi ir nodrošināta piekļuve personas veselības datiem, kam persona dod savu piekrišanu. Paralēli tiek saglabāta iespēja iesniegt formulāru ar personas veselības aprakstu.

Ņemot vērā, ka darba nespējas pensionāru skaits stabili progresēja no gada uz gadu, kas radīja apdraudējumu pensiju budžeta ilgtspējībai, Igaunija izstrādāja stabilās darbnespējas pensijas shēmas reformu plānu, kurš paredz paradigmas maiņu no darba nespējas kā novērtēšanas objekta uz personas atlikušo darba spēju novērtēšanu, lai nodrošinātu adekvātu palīdzību un aktivācijas pasākumus, tādējādi palīdzot personām ar invaliditāti atrast piemērotu darbu un nodrošinot to palikšanu darba tirgū. Paredzēts, ka ar darbspēju jautājumiem nodarbosies viena iestāde – Darba apdrošināšanas fonds, kas nodrošinās darbspēju ekspertīzi, pabalstu

aprēķināšanu un izmaksu, integrācijas pasākumus darba tirgū, ieskaitot rehabilitācijas pakalpojumus un nodrošināšanu ar tehniskajiem palīglīdzekļiem. Jaunā sistēma, kurai paredzēts stāties spēkā no 2015.gada 1.jūlija, paredz aizstāt darba nespējas pensiju ar pabalstu darbspēju atbalstam. Pabalstam paredzēti divi līmeņi: pilna apjoma pabalsts - 320 eiro mēnesī personām, kurām darbspējas pilnīgi zaudētas, un samazināta apjoma pabalsts (57% no pilna pabalsta) - 182 eiro mēnesī personām ar daļēji saglabātām darbspējām. Lai personas ar daļēji saglabātām darbspējām varētu saņemt pabalstu, tām būs pienākums iesaistīties aktivācijas pasākumos. Ja persona iekļausies darba tirgū, tad brīdī, kad alga sasniedz dubultu pilna pabalsta apmēru, tas tiks pakāpeniski samazināts. Pabalsts tiks indeksēts.

- Igaunijā personas jebkurā vecumā var pretendēt uz papildus izdevumu pabalstu sakarā ar invaliditāti, kurai var būt 3 pakāpes: dziļa, smaga un mērena invaliditāte.

*) Avots: Sociālās apdrošināšanas departamenta mājas lapa <http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee>.

ESPN –Flash report. Work capacity reform – change in the assessment criteria. Andres Võrk Mare Viies Cenely Leppik, March 2015.

4.b) Lietuvā invaliditāti un darbspēju līmeni nosaka **Invaliditātes un darbspēju noteikšanas dienests** (Nejgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba)*. Invaliditātes un darbspēju noteikšanas dienests (turpmāk – IDND) ir Sociālās aizsardzības un darba ministrijas padotības iestāde (Latvijas VDEĀVK analogs). Invaliditātes un darbspēju ekspertīzi veic ārsti eksperti, bet lēmumu pieņem amatpersona. Lai pieteiktos uz ekspertīzi, personai kādā no IDND nodaļām jāiesniedz iesniegums un ārstējošā ārsta nosūtījums uz IDND. Ar darbspēju līmeni (pakāpi) saprot personas spējas realizēt agrāk iegūto profesionālo kompetenci vai iegūt jaunu profesionālo kompetenci, vai veikt darbus, kas prasa mazāku kompetenci.

- Darbspēju līmeni (pakāpi) nosaka personām no 18 gadu vecuma līdz vecuma pensijas vecumam. Darbspēju līmeni nosaka procentos ar intervālu 5 procentpunkti. Ja personas darbspēju līmenis ir 0-25%, persona tiek uzskatīta darbnespējīgu parastos darba apstākļos, tas ir, persona var strādāt tikai speciāli radītos darba apstākļos. Ja darbspēju līmenis ir 30-55%, persona tiek uzskatīta kā daļēji darbaspējīga parastos darba apstākļos, ņemot vērā noteiktas darba rakstura un apstākļu rekomendācijas. Ja darbspēju līmenis ir 60-100%, persona tiek uzskatīta kā darbaspējīga. Nosakot darbspēju līmeni, IDND lemj arī par profesionālās rehabilitācijas nepieciešamību. Ar profesionālo rehabilitāciju saprot darbspēju, profesionālās kompetences un spēju piedalīties darba tirgū atjaunošanu vai pilnveidošanu ar audzināšanu, sociālajiem, psiholoģiskajiem, rehabilitācijas un citiem pasākumiem. Personām tiek nodrošināta profesionālo spēju novērtēšana, profesionālā orientācija un konsultācijas, profesionālo spēju atjaunošana vai iegūšana, palīdzība darbiekārtošanā. Ar IDND izsniegto izziņu par profesionālās rehabilitācijas nepieciešamību persona griežas Darba biržas teritoriālajā nodaļā, kura ar personu slēdz līgumu par profesionālās rehabilitācijas finansēšanu un nosūta uz profesionālās rehabilitācijas iestādi. Pabalstu profesionālajai rehabilitācijai izmaksā ne ilgāk par 180 kalendārajām dienām. Profesionālās rehabilitācijas iestāde personai sastāda individuālo rehabilitācijas programmu un noslēdz ar personu

līgumu par piedalīšanos tajā. Pēc pakalpojuma saņemšanas persona vēršas IDND, lai atkārtoti noteiktu darbspēju līmeni.

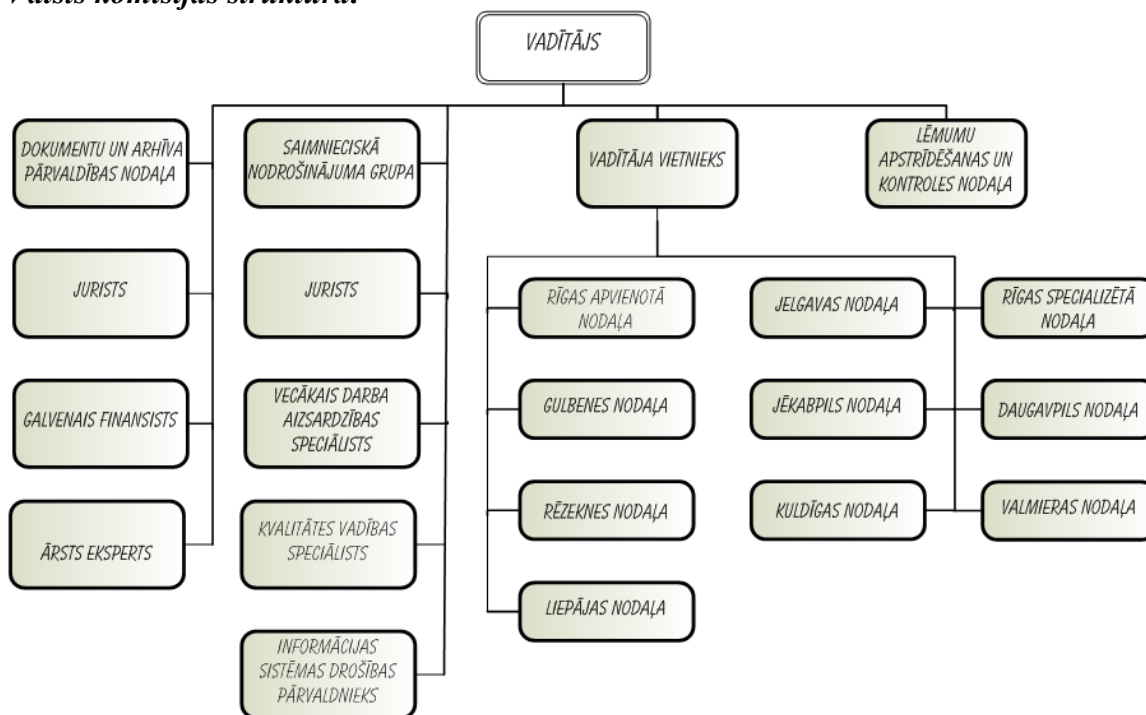
- Personām līdz 18 gadu vecumam tiek noteikta invaliditāte atkarībā no smaguma: smagas, mērenas vai vieglas pakāpes invaliditāte.
- Lietuvā personas jebkurā vecumā var pretendēt uz pabalstu sakarā ar īpašajām vajadzībām, kuras izriet no invaliditātes: ja nepieciešama pastāvīga palīdzība, pastāvīga uzraudzība, transporta izdevumu kompensācija, speciāli pielāgots automobilis.

*) Avots: Invaliditātes un darbspēju noteikšanas dienesta mājas lapa <http://www.ndnt.lt>

<p>4.c) Citas valsts (iestādes nosaukums) mērķi un rādītāji Nav datu</p>
<p>5. Svarīgākie uzdevumi:</p> <p>5.1. <i>Ieviest pilnveidoto invaliditātes noteikšanas sistēmu.</i></p> <p>5.2. <i>Uzlabot saziņu ar klientiem.</i></p> <p>5.3. <i>Optimizēt personāla noslodzi, uzlabot kvalifikāciju, palielināt atlīdzību un uzlabot darba apstākļus.</i></p> <p>5.4. <i>Paplašināt IT risinājumu izmantošanu invaliditātes noteikšanas procesā.</i></p> <p>5.5. <i>Mazināt rindu veidošanos un pamatoto sūdzību skaitu par iestādes faktisko rīcību.</i></p>
<p>6. Darbības virziena īstenošanas resursi:</p> <p>6.1. Cilvēkresursi</p> <p>Nozīmīgākais Valsts komisijas resurss ir personāls, kura kapacitāte būtiski ietekmē pakalpojumu kvalitāti un efektivitāti. Uz 01.01.2015. Valsts komisijā amatu sarakstā ir 118,3 amatu vienības, no kurām: 2 amatu vienības - vadība, 99,7 amatu vienības ir tieši saistītas ar invaliditātes ekspertīzes procedūras veikšanu (t.s., medicīnas personāls) un 16,6 amatu vienības, kas saistītas ar atbalsta funkciju veikšanu.</p> <p>6.2. Valsts komisijas izdevumi publisko pakalpojumu sniegšanā iedzīvotājiem uz 01.01. 2015. ir 1 716 262 <i>euro</i>, kas ietver atlīdzību nodarbinātajiem 1 341 134 <i>euro</i> apmērā, izdevumus pakalpojumiem un precēm – 372 666 <i>euro</i> apmērā (ietver telpu nomas maksu un uzturēšanas izdevumus, transporta nomu, sakaru pakalpojumus, komandējumu, IT/IS infrastruktūras uzturēšanas u.c. izdevumus).</p>

Valsts komisijas darbības spēju izvērtējums

Valsts komisijas struktūra:

Valsts komisijas darba organizācija:

Valsts komisijas vadību nodrošina vadītājs un vietnieks. Valsts komisijas pamatfunkcijas – prognozējamās invaliditātes un invaliditātes ekspertīzes- izpilde ir organizēta pēc teritoriālā principa 10 nodaļās, no tām: 2 nodaļas ir izvietotas Rīgā: RAN (apkalpo Rīgu un Pierīgas reģionu) un Rīgas specializētā nodaļa (apkalpo klientus ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem no Rīgas, Pierīgas, Kurzemes un Zemgales reģioniem), pārējās 8 nodaļas izvietotas Kurzemes, Vidzemes, Zemgales un Latgales reģionos, katrā pa divām nodaļām. Klientiem ir dotas tiesības ekspertīzes veikšanai izvēlēties jebkuru no Valsts komisijas nodaļām, izņemot bērniem līdz 18 gadu vecumam un pirmreizējiem klientiem ar redzes orgāna patoloģiju, kuriem ekspertīzi veic RAN speciālisti. Visās nodaļās amatpersonas un ārsti eksperti nodrošina klientiem invaliditātes ekspertīzi pēc vienotiem principiem. No 2010.gada veikta specializēto nodaļu personāla koncentrācija vispārējā profila teritoriālajās nodaļās, likvidējot specializētās nodaļas un uzdodot veikt invaliditātes ekspertīzi vispārējās nodaļās piesaistītajiem speciālistiem.

Valsts komisijā ir centralizētas vadības un daļa atbalsta funkciju: saimnieciskā nodrošinājuma, juridiskā, finanšu, darba aizsardzības funkcijas. LM centralizētas grāmatvedības, personāla vadības, iekšējā audita atbalsta funkcijas, bet VSAA Informācijas tehnoloģiju departamentā - IT jomas atbalsta funkcijas.

Personāls:

Saskaņā ar LM Personāla un dokumentu pārvaldības departamenta datiem uz 01.01.2015. Valsts komisijas amatu sarakstā ir 118,3 amatu vienības, no kurām: pamatfunkcijas veicēji - 99,7 amatu vienības, no tām: 42,35 - ārsti eksperti (t.sk., 12,65 vakances), 9,8 - vadošie ārsti eksperti (t.sk., 2,2 vakances), 11 - nodaļu vadītāji, 1,75 – psihologi, 33,8 - pārvaldes referenti un 1 vecākais referents, vadība – 2 amata vienības un

16,6 amatu vienības, kas saistītas ar atbalsta funkciju veikšanu. Valsts komisijā strādā 83% sieviešu un 17% vīriešu, ar augstāko izglītību-74% un vidējo/vidējo speciālo izglītību - 26%. Darbinieku sadalījums pa vecuma grupām: līdz 30 gadiem - 2,4%, no 31 - 45 gadiem - 23,6%, no 46 - 56 gadiem - 29,3%, no 57 - 61 gadam - 13%, no 62-70 gadiem - 17,1%, virs 70 gadiem - 14,6%. Personāla novecošanās, kā arī grūtības ārstu ekspertu piesaistē ir būtiskākās iestādes problēmas (vispusīgāku analīzi skat. "Esošās situācijas apraksts").

Valsts komisijas infrastruktūra:

Valsts komisijai nekustamie īpašumi nepieder, telpas invaliditātes ekspertīzes nodrošināšanai tiek nomātas. 2014.gada beigās nomāto telpu kopplatība - 2512,82 m².

Veiktas būtiskas izmaiņas Valsts komisijas infrastruktūrā: sākot no 2010.gada pakāpeniski Ventspils ielā 53 tika izvietotas visas septiņas Rīgas nodaļas un Rīgas rajona starprajonu nodaļa, tai skaitā 5 vispārējā profila un 3 speciālā profila nodaļas, izveidojot RAN un Rīgas specializēto nodaļu.

Ventspils ielas 53 telpās ERAF projekta „VDEĀVK infrastruktūras pilnveidošana un zinātniski tehniskās bāzes nodrošināšana darbspēju un funkcionālo traucējumu izvērtēšanai” ietvaros veikta RAN un arhīva telpu rekonstrukcija, Valsts komisijas un Rīgas specializētās nodaļas telpu renovācija. Uzstādīts ritenkrēsla pacēlājs tiešajiem klientiem vides pieejamības nodrošināšanai starp ēkas pusstāviem, kuros nav pieeja liftam. Ierīkots personāla lifts kravas lifta vietā (pieejams personām ar visa platuma ratiņkrēsliem). Arī teritoriālās nodaļās ir nodrošināta vides pieejamība tiešajiem klientiem, izņemot daļēji Jēkabpils nodaļu, kas izvietota Jēkabpils poliklīnikā, kurā esošais lifts nav izmantojams personām ar invaliditāti ratiņkrēslā, platākā par 60 cm. Darba apstākļu uzlabošana būtu nepieciešama esošajās telpās Rēzeknes nodaļā.

Valsts komisijas darbiniekiem darbavietas nodrošinātas ar nepieciešamo aprīkojumu. Iepriekš minētā ERAF projekta ietvaros RAN un daļēji Valsts komisijas telpas aprīkotas ar jaunām mēbelēm, arhīvs - ar jauniem arhīva plauktiem. 2013.gada sākumā ar jaunām mēbelēm aprīkota arī Daugavpils nodaļa.

Par telpu nomu 2014.gadā izlietoti 95 223 *euro* (2013.gadā – 65 667 *euro*). Salīdzinot ar 2013.gadu, izdevumi telpu nomai palielinājušies par 29 556 *euro*. Palielinājums izveidojies sakarā ar ikmēneša telpu nomas maksas (lielākā daļa VSIA "Šampētera nams") pieaugumu un ar izdevumu komunālajiem pakalpojumiem pārgrupēšanu uz nomas maksu (VSIA "Šampētera nams" nomas līguma grozījumi).

Telpu uzturēšanai un komunālajiem maksājumiem izlietots 77 557 *euro* (vidēji uz 31.12.2014. 2,57 *euro* par m²), samazinājums par 17 345 *euro*. Telpu uzturēšanas izdevumi samazinājās sakarā ar izdevumu komunālajiem pakalpojumiem pārgrupēšanu uz nomas maksu.

Pēdējo 4 gadu laikā ierobežotā finansējuma dēļ ievērojami optimizēti autotransporta pakalpojumi. Valsts komisijas īpašumā no 2013.gada vairs nav autotransporta. Darbības nodrošināšanai tiek nomātas 2 automašīnas - vienu izmanto Valsts komisija un otru - Daugavpils nodaļa. Nodarbināto darba braucieniem tiek izmantoti nomātie autotransporta līdzekļi, sabiedriskais transports vai atsevišķos gadījumos - nodarbinātā personiskais transportlīdzeklis.

Invaliditātes informatīvā sistēma

Valsts komisijas funkcija ir prognozējamās invaliditātes un invaliditātes ekspertīzes veikšana - biznesa process, kura informatīvajam atbalstam 2006.gadā izveidota valsts informācijas sistēma – IIS. ERAF projektu: „Arhīva datu digitalizācija un e-pakalpojumu ieviešana” un „VDEĀVK infrastruktūras pilnveidošana un zinātniski tehniskās bāzes nodrošināšana darbaspēju un funkcionālo traucējumu izvērtēšanai” ietvaros tā būtiski pilnveidota, t.sk., portālā www.latvija.lv ieviešot publiski pieejamus sešus e-pakalpojumus. ERAF projekta „Vienotās Labklājības informācijas sistēmas (LabIS), nozares centralizēto funkciju informācijas sistēmu un centralizētas IKT infrastruktūras attīstība” daļā „VDEĀVK IS izmaiņu un e-pakalpojuma izstrāde” ietvaros līdz 2014.gada beigām izstrādāts un 2015.gadā plānots ieviest septīto e-pakalpojumu „Atkārtotas invaliditātes apliecības izsniegšana”. Tāpat projekta ietvaros paredzēti pilnveidojumi, lai uzlabotu ekspertīzes aktu kvalitāti. Svarīgākie IIS pilnveidojumi paredz nodalīt ekspertīzes aktu no lēmuma arī IIS ekrānformu līmenī, atvieglojot ārstu ekspertu un amatpersonu darbu un uzlabojot sistēmā ievadīto datu kvalitāti. Amatpersonai būs obligāti jāizskata un jāapstiprina visi ekspertīzes akti, balstoties uz kuriem tā pieņems lēmumu. Gadījumā, ja akta saturs vai kvalitāte būs nepietiekoša pamatota lēmuma pieņemšanai, amatpersonai būs jānorāda ārstam ekspertam uz konstatētajām nepilnībām un jāuzdod tās novērst.

IIS paredzēti pilnveidojumi arī administratīvā akta (lēmuma) kontrolei, augstākai amatpersonai pārbaudot lēmuma saturisko kvalitāti un pamatotību. Turpmāk kontroli veikusī amatpersona varēs norādīt uz nepilnībām administratīvajā aktā un IIS padarīt nākamā lēmuma pieņemšanu neiespējamu bez iepriekšējas saskaņošanas ar augstāko amatpersonu. Datu kvalitātes ievērojamai uzlabošanai un līdz šim konstatēto kļūdu novēršanai ieviestas papildus ievadāmo datu pārbaudes prasības.

Invaliditātes ekspertīzi veic iestādes 10 struktūrvienībās, kuras teritoriāli izklidētas pa visu valsti. Lai nodrošinātu visu darbinieku piekļuvi savu funkciju izpildei nepieciešamajiem IT resursiem, Valsts komisijas visas nodaļas ir apvienotas kopējā lokālajā datortīklā. Patlaban IIS sistēmas integrācija biznesa procesos ir tik augsta, ka tās darbības pārtraukums izsauc visu Valsts komisijas pakalpojumu sniegšanas apturēšanu klientiem invaliditātes ekspertīzes jomā.

Tā kā IIS tiek izmantota Valsts komisijas funkcijas izpildē, sākot no klientu iesniegumu reģistrācijas, apstrādes, ekspertīzes laiku plānošanas, ārstu ekspertu un amatpersonu visu veicamo darbību, ekspertīzes rezultātu un lēmumu dokumentēšanas un beidzot ar automatizētu klientam visu izsniedzamo dokumentu sagatavošanu un izdruku, kā arī reālā laikā ir jānodrošina datu sniegšana elektroniskā formātā citām iestādēm, tad tiek izvirzītas augstas prasības šīs sistēmas pieejamībai un darbības nepārtrauktības nodrošināšanai.

ERAF projekta ietvaros līdz 2011.gadam un sekojošos trijos gados veikta personu ar invaliditāti arhīva lietu digitalizācija, ievadot IIS datus par ~ 27 000 invalīdiem, kuriem invaliditāte noteikta pirms elektronisko datu apstrādes sistēmu ieviešanas. Arhīva lietu digitalizācija pamatos ir pabeigta, tomēr, pēc aptuvenām aplēsēm, dati apmēram par 1000 invalīdiem, kuriem noteikta invaliditāte uz mūžu pirms 1998.gada un kuri nav atkārtoti griezušies pēdējo desmit gadu laikā Valsts komisijā, vēl joprojām nav ievadīti IIS. Datu ievadu apgrūtina personu identifikācijas problēmas, kā arī nepilnības arhīva materiālos.

Finanšu resursi darbības spēju nodrošināšanai:

Programmas/ apakšprogrammas kods; SAP klasifikācijas kods	Grupas, apakšgru- pas kods	Ieņēmumu, izdevumu, finansēšanas, funkcijas klasifikācijas kods	Programmas/ apakšprogrammas nosaukums; klasifikācijas koda nosaukums	2012.gada izpilde (Ls)	2013.gada izpilde (Ls)	2013.gada izpilde (euro)	2014.gada izpilde (euro)	2015.gada pieprasīju- ms (euro)	2016. gada precizēts pieprasījums (euro)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
			Finansējums kopā VDEĀVK	1 882 032	1 298 082	1 847 004	2 235 435	1 716 262	1 733 455
			Īpatsvars no kopējā finansējuma	100	100	100	100	100	100
05.62.00.		10.120	Invalitātes ekspertīžu nodrošināšana						
P0		17000 - 21700	Resursi izdevumu segšanai	1 164 057	1 129 308	1 606 861	1 716 262	1 716 262	1 733 455
			Īpatsvars no kopējā finansējuma	61,85	87,00	87,00	76,78	100,00	100,00
63.06.00		04.122	Eiropas Sociālā fonda (ESF) īstenotie projekti labklājības nozarē (2007.-2013.)						
			projekts „ <i>Darbspēju vērtēšanas sistēmas pilnveidošana</i> ”						
P0		17000 - 21700	Resursi izdevumu segšanai	539 808	168 144	240 144	519 173		
			Īpatsvars no kopējā finansējuma	28,68	13,00	13,00	23,22		
62.06.00		04.122	Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) īstenotie projekti labklājības nozarē (2007-2013)						

			Projekts „ <i>VDEĀVK infrastruktūras pilnveidošana un zinātniski tehniskās bāzes nodrošināšana darbspēju un funkcionālo traucējumu izvērtēšanai</i> ”						
P0		17000 - 21700	Resursi izdevumu segšanai	178 167	0	0			
			Īpatsvars no kopējā finansējuma	9,47					

Paskaidrojums: 1. Finansējums apakšprogrammai 05.62 ir parādīts bez transferta summām rezidenta (-u) apmācībai.
 Transferts: 2012.gadā - 2526 Ls; 2013.gadā - 10 846 *euro*; 2014. gadā – 18 938 *euro*, 2015. gadā – 80 075 *euro*.

SVID analīze:

Stiprās puses	Vājās puses
<ul style="list-style-type: none"> • No pārvaldības viedokļa vienkārša iestādes struktūra • Pieredze invaliditātes ekspertīzē • Pieredze darbā ar IIS • Pieredze ESF projekta „Darbspēju vērtēšanas sistēmas pilnveidošana” īstenošanā • Pieredze un iespējas komunikācijā ar sabiedrību 	<ul style="list-style-type: none"> • Ārstu ekspertu deficīts • Ārstu ekspertu paaudžu maiņa • Iestādei nav ekspertu un amatpersonu apmācības programmas
Ārējie veicinošie faktori (Iespējas)	Ārējie kavējošie faktori (Draudi)
<ul style="list-style-type: none"> • LaBIS • Laba sadarbība ar LM Sociālās iekļaušanas un sociālā darba politikas un citiem ministrijas departamentiem • E-pārvaldes attīstība 	<ul style="list-style-type: none"> • Ārsti nevēlas strādāt Valsts komisijā, jo uzskata, ka ārsta eksperta darbs pamatā ir ierēdnieciska rakstura un, tā kā eksperta darbs nav saistīts ar ārstniecību, nesniedz morālu gandarījumu par paveikto • Nepietiekošs finansējums (īpaši pasta sūtījumu nodrošināšanai) • Uzdevumu pārdale labklājības nozarē, veicot reformas esošo resursu ietvaros

Secinājumi un nepieciešamie pasākumi administratīvās spējas stiprināšanai:

1. Stratēģijā izvirzītā mērķa sasniegšanai Valsts komisijas resursu ietvaros ir realizējami trīs pasākumi:

- izstrādāt Invaliditātes ekspertīzes rokasgrāmatu invaliditātes ekspertīzes procedūras pilnveidošanai;
- pārskatīt Valsts komisijai uzdotos uzdevumus ;
- veikt grozījumus Invaliditātes likuma 8.panta pirmajā daļā ārstu piesaistīšanai ekspertīzes veikšanā un ārstu ekspertu slodzes optimizēšanā.

2. Bez papildus resursu piesaistes nav iespējams īstenot pārējos plānotos uzdevumus Stratēģijas mērķa sasniegšanai. Papildus resursu piesaiste nepieciešama šādiem plānotajiem uzdevumiem:

- ♦ ***Uzdevuma “Optimizēt personāla noslodzi, uzlabot personāla kvalifikāciju, palielināt atbildību un uzlabot darba apstākļus” īstenošanai nepieciešamie papildus resursi:***

Konkurētspējīga atalgojuma nodrošināšanai, pamatojoties uz nodaļu vadītāju, vadošo ārstu ekspertu un ārstu ekspertu amata aprakstiem un darba raksturojumu izvērtējumu, kā arī uz to, ka pēc veicamajiem darba pienākumiem Valsts komisijā psihologs un veselības nozarē (Veselības inspekcijā) līdzīgu darba pienākumu veicēji ir ierindoti augstākā mēnešalgu grupā kā Valsts komisijā, iestāde uzskata, ka Valsts komisijas nodaļas vadītāja un vadošā ārsta eksperta amata pienākumi atbilst 10 saimes IV līmenim un komisijas ārsta eksperta amata pienākumi atbilst 10 saimes III līmenim.

Pamatojoties uz aprēķiniem, amati, kuriem nepieciešams mainīt amatu klasifikācijā amatu saimi un mēnešalgu grupu, skar 61,15 amatu vienības (nodaļas vadītāji, vadošie ārsti eksperti un ārsti eksperti), kas mēnesī palielinās atlīdzību par 13 654 *euro*, t.sk., atalgojumu par 11 048 *euro*. Lai nodrošinātu minētās izmaiņas, nepieciešami papildus līdzekļi atlīdzībai 163 845 *euro*, t.sk., atalgojumam 132 572 *euro*.

Amatu nosaukums	Profesiju klasifikatora kods	Amatu vienību skaits	2015.gada spēkā esošais amatu saraksts un atlīdzības fonda aprēķins pie esošās situācijas.			Atlīdzības fonda aprēķins pie amatu saimes un mēnešalgu grupas izmaiņām 80% no max.			Papildus nepieciešamie līdzekļi		
			Atalgojums EKK1100 gadam	VSAOI*	Atlīdzība EKK1000 gadam	Atalgojums EKK1100 gadam	VSAOI*	Atlīdzība EKK1000 gadam	Atalgojums EKK1100 gadam	VSAOI*	Atlīdzība EKK1000 gadam
Nodaļas vadītājs	121315	9	119928	28291	148219	142301	33569	175870	22373	5278	27651
Vadošais ārsts eksperts	221212	9,8	115577	27265	142841	154950	36553	191502	39373	9288	48661
Ārsts eksperts	221211	42,35	402701	94997	497698	473527	111705	585232	70826	16708	87534
Kopā		61,15	638206	150553	788758	770777	181826	952604	132572	31274	163845

*Darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas EKK 1210 (gadam)

- *Papildus ārstu ekspertu amata vienību izdalīšana* (pie noteikuma, ja netiek pārskatīti un samazināti Valsts komisijai uzdotie uzdevumi). Ārstu ekspertu dienā vidēji sniedzamā pakalpojuma skaita samazināšanai papildus būtu nepieciešamas 16,74 ārstu ekspertu amata vienības.

Papildus amata vienību aprēķins:

Ārstu ekspertu amata vienības personāl sarakstā uz 01.01.2015.	Papildus nepieciešams ārstu ekspertu %	Papildus nepieciešamās ārstu ekspertu vienības	Atalgojums*	Papildus nepieciešamā mēneša summa	Nepieciešamais finansējums atalgojumam gadā (EKK 1100)	Darba devēja VSAO iemaksas gadā (EKK1210) 23,59%	Nepieciešamais finansējums gadā (EKK 1000)
1	2	3=1x2	4	5=3x4	6=5x12	7	8=6+7
42,35	40	16,94	939,2	15910,05	190920,576	45038,1639	235958,74

* Amatu saime 10;III mēnešalgu grupa 10, kvalifikācijas kategorija 3 (80% no mēneša max algas)

- Nepieciešams papildus finansējums, lai darbiniekiem *2015.gadā un 2016.gadā* nodrošinātu sociālās garantijas: atalgojuma apmēru ne mazāku kā 80% no maksimālā atalgojuma apmēra, veselības apdrošināšanas polišu iegādi, prēmiju par darba rezultātu novērtējumu: “teicami”, “ļoti labi” vai “labi” ne mazāku kā 55% apmērā no mēnešalgas, atvaļinājuma pabalstu ne mazāku kā 50% apmērā no mēnešalgas.
- Lai nodrošinātu kvalitatīvu Valsts komisijas pakalpojumu sniegšanu, valsts budžeta ietvaros no visiem valsts reģioniem nepieciešams apmācīt ārstus prognozējamās invaliditātes un invaliditātes ekspertīzes jautājumos. Valsts komisijai ekspertīzes veikšanā būtu nepieciešams apmācīt vismaz 17 ārstus RSU

Tālākizglītības fakultātē, praktisko apmācību nodrošinot Valsts komisijā. Šos sagatavotos speciālistus Valsts komisija izmantotu kā ārpakalpojuma sniedzējus, lai esošā ārstu ekspertu deficīta apstākļos pirktu nepieciešamo ārpakalpojumu par prognozējamās invaliditātes un invaliditātes ekspertīzes veikšanu. Saskaņā ar RSU sniegto informāciju, aptuvenās izmaksas viena ārsta apmācībai ir 2000 *euro*. Kopējā nepieciešamā summa 2015.gadā - 34 000 *euro*.

- Papildus telpu 8 jaunu darbavietu ierīkošanai un uzturēšanai nepieciešamais papildus finansējums: 2016.gadā- 27 090 *euro*. Vienreizējās izmaksas darbavietu aprīkojumam 2016.gadā - 7372 *euro*.

- ◆ ***Uzdevuma “Ieviest pilnveidoto invaliditātes noteikšanas sistēmu”*** īstenošanai nepieciešamais papildus finansējums:

Lai nodrošinātu Valsts komisijas īstenošanā ESF projekta “Darbspēju vērtēšanas sistēmas pilnveidošana” MK noteikumu grozījumu iestrādi IIS sistēmā (LM 02.04.2014. rīkojums Nr.30) nepieciešamais finansējums 2015.gadā - 22 688 *euro*, uzturēšanas izdevumiem 2015. un 2016. gadā – 2 269 *euro*.

- ◆ ***Uzdevuma “Uzlabot saziņu ar klientiem”*** īstenošanai nepieciešamais papildus finansējums:

- Valsts komisijas modernizētās mājaslapas tehniskās uzturēšanas izmaksām un administrēšanas izmaksām (informācijas sagatavošana, tulkošana, aktualizēšana) 2015.gadā un 2016.gadā – 1 422 *euro*;
- administratīvā sloga mazināšanai klientiem, pasta sūtījumiem nepieciešamais papildus finansējums: 2015.gadā un 2016.gadā - 94 614 *euro*;
- elektroniskā klientu informācijas punkta izveidei 2016.gadā - 4269 *euro*, uzturēšanas izmaksām gadā - 427 *euro*;
- zvanu centra izveidei sasaistē ar IIS 2016.gadā nepieciešamie izdevumi kopā 41 576 *euro*, tai skaitā, kapitālie izdevumi- 26 323 *euro* un uzturēšanas izdevumi- 15 253 *euro*.

- ◆ ***Uzdevuma “Paplašināt IT risinājumu izmantošanu invaliditātes noteikšanas procesā”*** īstenošanai nepieciešamais papildus finansējums:

- IIS pilnveidošanas izmaksas gadā - 42 686 *euro*;
- IIS drošības audita plānotās izmaksas 2016.gadā- no 7115 *euro* līdz 8537 *euro*.

Konkrētāki un detalizētāki aprēķini papildus finansējuma pieprasījumam tiks veikti kārtējā gada Valsts budžeta veidošanas procesā, iesniedzot LM priekšlikumus par nepieciešamajiem pasākumiem administratīvās kapacitātes stiprināšanai.

Pielikumā: Darba plāns 2015.gadam stratēģijas svarīgāko uzdevumu izpildei